EJTŐERNYŐK ÉS ALLERGIÁK

Dr. Molnár F. Tamás[a,b]
[a]*PTE ÁOK Orvosi Készségfejlesztő és Innovációs Központ Műveleti Medicina Csoport, Pécs*
[b]*Petz Aladár Egyetemi Oktató Kórház, Sebészeti Tanszék (PTE ÁOK)*
Szt. Sebestyén Mellkassebészeti Részleg, Győr

Szolgálati közlemény. Nem szokásunk cikket személynek ajánlani, most mégis kivételt teszünk. *Szondy Klára* és *Ostoros Gyula* rovatunk mostani személyes címzettjei. Történt ugyanis, hogy az Amega tavaszi pécsi fórumán – fehér asztal mellett – történelemről, irodalomról, az orvostudományról és a bizonyítékok erejéről beszélgettünk. A kiváló borok meglódították a képzeletet: ez a mostani szám anyagát ennek köszönheti. Az érdem tehát az övék, ha hiba maradt a cikkben, az a rovatvezető sara.

Julie Andrews Mary Poppins szerepében

Minek a képtelen állításokat cáfolni? Ez volt a kérdés, a válasz pedig az: tényleg cáfolhatóak? Példaként az asztali beszélgetésben a British Medical Journal-ban 2003-ban megjelent ejtőernyő ellentmondást (parachute paradoxon) hoztam.

1. kérdés:
Mi köze lehetett a közel negyedszázados cikknek a pulmonológiához és a bizonyíték alapú medicinához?
a. Az ejtőernyős ugrás közbeni alveoláris nyomásváltozás-mérés első közlése volt.
b. Az ARDS gépi lélegeztetési taktikája az alveolusok tekintetében hasonlít az ejtőernyőre: minél hamarabb nyílik ki, annál jobb.
c. Mary Poppins szindróma részjelensége: a nagy szélben a pollenszám csökken; az extrinsic asztma incidensek száma meredek lezuhan.
d. A szerzők félig komoly cikkükben cáfolják azt az érvet, hogy nem szorul bizonyításra a tétel: a repülőgépből való kiugrásnak egy esélyes módszere van: az ejtőernyő használata.

Bármennyire is hihetetlen, releváns kutatások indultak meg a kérdésben, melyek tudományetikai és metodológiai alapkérdésekre világítottak rá. Kiemelkedik az alábbi cikk: „Parachute use to prevent death and major trauma when jumping from aircraft: randomized controlled trial."

Többet nem árulunk el; de amíg az olvasó időt talál arra, hogy maga is elolvassa a rendkívül alapos és tanulságos munkát, kérjük tippelje meg: komoly lehet-e a cím?

2. kérdés:
Komoly lehet a közlemény címe?
a. képtelenség
b. lehet benne valami
c. nem tudom
d. igen, ha figyelmesen olvassuk a címet: azt is, ami benne van, és azt is, ami nincs

1944. december 16-án a párizsi Hotel Ritzben a nyugati front két vezető tábornoka vacsorázik. Mindketten pezsgőt isznak. (Aznap kezdődik az ardenneki áttörés, a „Battle of Bulge"; Hitler utolsó esélye, hogy békére kényszerítse a szándéka szerint megverendő nyugati szövetségeseket. A kimenetelt ismerjük.) Az allergológust azonban nem ez érdekli, hanem az, hogy egyikőjük osztrigát eszik, a másik rántottát.

3. kérdés:
Vajon miért ilyen menüt választottak?
a. Eisenhower allergiás volt Bradleyre, nem osztotta meg vele a ritka falatot.
b. Bradley allergiás volt mindenféle halételre, így az osztrigára is.
c. Eisenhower tojásallergiában szenvedett, ezért a tenger gyümölcseivel kellett beérnie.
d. Bradley egyszerűen utált mindent, ami a vízben élt, ezért találta ki az allergiát.

Dwight D. Eisenhower (1890–1969)

Különös időket élünk: a betegségek megszűntek magánügyek lenni (bár már az is kérdés, hogy mi betegség és mi nem az), és hírértékre tesznek szert. Uralkodói prosztaták atípusos sejtjeiről értesül a nagyérdemű, politikusi vastagbelekről tudósít a lelkes sajtómunkás (hogy jutott be?) – a terápiás sikerekről és a relapszusokról szóló beszámolóknak se vége se hossza.
Akinek nincs valamilyen traumája, az ne is álmodjon róla, hogy celeb lehet. Természetesen az Amega sem maradhat le erről a trendről. Nagyasszonyokat sorolunk és az allergiáikat. Sajnos némelyik allergia (de mindig csak egy) több celebet is sújt. (Érdekes módon a hírnévre és a pénzre egyikük sem túlérzékeny.)

4. kérdés:
Melyik baj kihez (is) tartozik?
a. Malia Obama
b. Serena Williams
c. Emma Stone
d. Nicole Kidman
e. Khloe Kardashian
f. Ariane Grande
g. Demi Lovato
e. Eva Longoria

A kínálat:
1. mogyoró
2. eper
3. kókusztej
4. kutya- és macskaszőr
5. parfüm (a másé, ezért sajátot gyárt…)
6. paradicsom
7. arcpakolások

Az Amega szorgos olvasóinak az utolsó, 5. kérdés semmiség (peanuts; mogyoró)

5. kérdés:
A felsorolt nagyságok közül ki osztja meg allergiáját III. Richárd angol királlyal?
a. Malia Obama
b. Serena Williams
c. Emma Stone
d. Nicole Kidman

MEGOLDÁSOK

1. válasz:
d. Smith GCS, Pell JP. Parachute use to prevent death and major trauma related to gravitational challenge: Systematic review of randomised controlled trials. *BMJ* 2003; 327: 1459-61.
Nagyon szórakoztató és egyben tanulságos olvasmány. Különösen az EBM fasizmus fenyegető árnyékában. Érdekes párhuzamot jelent a körülbelül 100 éves tan: a vakbélgyulladás=műtét igaza. Korai (és talán bizonytalan) esetekben a legújabb tanulmányok szerint az antibiotikus kezelés sem ördögtől való.

2. válasz:
d. Parachute use to prevent death and major trauma when jumping from aircraft: randomized controlled trial. *BMJ* 2018; 363: k5094. http://dx.doi.org/10.1136/bmj.k5094

Omar Bradley (1893–1981)

3. válasz:
b. Omar Bradley tábornok allergiás volt a halételekre. (Forrás: Anton Brevor: Ardennek 1944. Gold Book Budapest, 2015. 139. oldal)

4. válasz:
a-1 Malia Obama
b-1 Serena Williams
c-7 Emma Stone
d-2 Nicole Kidman
e-3 Khloe Kardashian
f-6 Ariane Grande
g-4 Demi Lovato
e-5 Eva Longoria

5. válasz:
d. Nicole Kidman osztja őfelsége eperallergiáját. Az utóbbiról a jónevű (politikailag sajnos egyre kevésbé elfogadhatóan korrekt) angol szerző, Shakespeare Vilmos hasoncímű királydrámájából értesülünk. ■